

נוהל דיווח והתערבות במקרה של חשש לאובדנות

1

זיהוי סימנים מקדימים

בנוסף לסימנים הכלליים המעידים על מצב רגשי חמור ישנם סימנים ספציפיים היכולים להתרועע על אובדנות:
התנהגות:

- התנהגויות הרפתקניות שיש בהן סכנת חיים כגון: נהיגה פרועה, מעורבות רבה ב"תאונות" והיפגעויות גופניות.
- עיסוק בפרידה ומוות כגון: הכנת טקסי פרדה, חלוקת רכוש אישי, כתיבת מכתבי פרידה לחברים ולקרובים, עריכת מסיבות סיום ופרידה, ביקור מוגזם בבתי קברות ובטקסי אבל והינצחות, כתיבת יומנים אישיים, חיבורים ושירים, הכנת ציורים, סמלים והיגדים, שליחת הודעות טלפוניות ותכתובת אינטרנט עם מסרים אבדניים, חיפוש מידע באינטרנט בנוגע להתאבדויות או דרכים למות.

אמירות:

- דיבורים עקיפים - על חוסר טעם לחיים, הקסם שבמוות ובחיים שאחרי, האדרת המוות וגיבורים שהתאבדו, תיאור התאבדות כאקט של אומץ.
- דיבורים ישירים - הצהרות על כוונות לא להמשיך לחיות ועל רצון למות או להתאבד, ואמירות המתייחסות לתוכנית אופרטיבית להתאבדות.

מצבי רוח:

במקרה של מצב רוח מדוכדך/דיכאוני, לעיתים יש שיפור במצב הרוח. דווקא בשלב ההתרוממות יש לשים לב, הואיל ולעיתים השינוי לטובה נולד מתוך קבלת החלטה לפגיעה עצמית.

2

שיחה ראשונית לבירור החשש

במקרה של זיהוי סימנים מדאיגים, עובד חינוך טיפול יקיים שיחה להערכה ראשונית של מצב הנער בה יתייחס לסימנים ויברר האם ישנה כוונה לפגיעה עצמית. במידת הצורך העובד יתייעץ עם מנהל היחידה או מנחה חינוך טיפול לגבי אופן ניהול השיחה.

שימו לב: כשיש ספק אין ספק. כשמופיעים סימנים מקדימים - חובה מיד לדווח למנהל היחידה בכל מקרה!
ראו מטה עקרונות מנחים לשיחה עם נער בעת חשש לאובדנות.

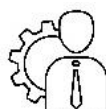

3

דיווח

על העובד ליידע באופן מיידי את מנהל היחידה.

על מנהל היחידה ליידע את: ההורים (חשוב שתתקיים שיחה פנים אל פנים), מנהל השכלה, מפקח ממונה, מנחה חינוך-טיפול. מנהל היחידה יידע את השירות הפסיכולוגי (שפ"י או שפ"ח) וגורמים נוספים המטפלים בנער רק לאחר קבלת אישור מההורים לכך. במידה וההורים אינם מאשרים לדווח לשירות הפסיכולוגי, מנהל היחידה ידווח לפקיד סעד לחוק נוער.

4

השגחה

יש להשגיח על הנער ולהרחיק אמצעים לפגיעה עצמית מסביבתו כל עוד הוא נמצא במסגרת היחידה. לאחר מכן ההשגחה על הנער תהיה באחריות ההורים.

5

הפנייה

בהתאם לבדיקת ממשות הסיכון ולאחר שיחה עם ההורים, מנהל היחידה יפנה את הנער לבדיקת מסוכנות לאובדנות אצל פסיכיאטר או במקומות בהם פועלת התכנית הלאומית למניעת אובדנות, על ידי פסיכולוגים שהוכשרו לכך. **הבדיקה מצריכה אישור הורים.** במקרים בהם אין שיתוף פעולה או הסכמת הורים לבדיקת מסוכנות או כל התערבות אחרת עפ"י המצב ושיקול הדעת יש לפנות לפקיד סעד לחוק הנוער על פרטי האירוע, להיוועץ עמו ולבקש התערבותו. ביחידות בהם יש עובד שעבר את הכשרת 'שומרי הסף', הוא יהיה שותף בתהליך קבלת ההחלטות ובמידת הצורך יקיים שיחה עם הנער.

6

המשך התערבות – טיפול ומעקב

מנהל היחידה ידאג לכינוס ועדה מקצועית של הגורמים המטפלים השונים בנער לדיון משותף במצבו בהתאם להמלצות האבחון המקצועי שנעשה ולקבלת החלטות באשר לדרכי ההתערבות בטווח הקצר ובטווח הארוך. עובד קידום נוער ימשיך בקשר עם הנער ויסייע בהתמודדות ובליוי גם אם הנער עובר למסגרת טיפולית אחרת. כמובן תוך הנחייה ממנהל היחידה וממנחה חינוך-טיפול. חשוב לשמור על קשר רציף עם הורי הנער על מנת להבטיח טיפול מקצועי ומיידי במצוקת הנער לצד השגחה עליו. בהתאם למצב- יש להכין תכנית התערבות מותאמת המכוונת לנערים במעגלי החשיפה השונים. ברמה הקבוצתית והפרטנית.

עקרונות מנחים לשיחה עם נער בעת חשש לאובדנות

- אל תפחד להעלות את הנושא. זה לא מכניס "רעיונות חדשים".
- כל הסיכויים שאם יש ביטוי לאובדנות, הרעיונות כבר קיימים.
- הקשב באופן רפלקטיבי (משקף) ולא ראקטיבי (מגיב).
- שוחח באופן ישיר ולא שיפוטי.
- אל תתווכח על רגשות ואל תשפוט אותן.
- אל תנהג בזעזוע, זה עלול לחסום את התקשורת
- אל תשכנע את הנער לוותר על רעיון של התאבדות.
- אל תרצה על "ערך החיים".
- היה מודע לתפיסות העולם של הנער ואל תכפה את שלך.
- היה סבלן – לא אתה במוקד!
- אל תבטיח סודיות
- הצג שאלות באופן ישיר וממוקד: האם התכוונת לפגוע בעצמך? האם אתה מתכוון להתאבד? האם יש מחשבות אובדניות? האם היה ניסיון אובדני בעבר?
- נסה להבין את הרקע המיידי למצוקה ולזהות מי יכול להשפיע ולהקל עליה.